

१. निम्न वर्णलाई उच्चारणस्थानका आधारमा चिनाउनुहोस् : ३
ग, ज, त
२. शुद्ध पारी पुनर्लेखन गर्नुहोस् : ३
म बारम्बार सम्भन्धु, घोरिन्धु र चिन्तितपनि हुन्छु । भावुकता मेरो दिमागमा सधैं किन यसरी खेल्छ र खेलीरहन्छ
३. निम्न अनुच्छेदबाट २ तत्सम, १ तद्भव र १ आगन्तुक शब्द टिप्नुहोस् : ४
म लालटिन बोकेर खेततिर लागें । उताबाट जर्नेल साहेब पनि आइपुग्नुभयो । उहाँका हातमा रेडियो थियो । बिहान भयो । चित्ताकर्षक हिमाल देखियो । मैले धरतीवासीलाई देखें ।
४. निम्न शब्दहरूलाई वर्णानुक्रम अनुसार मिलाउनुहोस् : ४
उर्लनु, आफू, ईश्वर, आँधी
५. रेखाङ्कित पदको वर्ग लेख्नुहोस् : ४
बुढा मान्छे, खोकै थिए । हामीले उनलाई अस्पताल लग्यौं । हरे ! बुढालाई भर्ना गरेपछि त बाहिर निस्कनै पाइएन ।
६. निम्न अनुच्छेदबाट २ मूल र २ व्युत्पन्न शब्द टिप्नुहोस् : ४
किसुन भाइ ! यो दुइतीन बरसमा गाउँमा उथलपुथल भयो । गएसाल रोपाइँको बेलामा हामीले चार किलो बनीको कुरालाई लिएर हडताल गर्यौं । सुरुमा त सबै राम्रै थियो । तीनचार दिनसम्म काम ठप्प भयो ।
७. कुनै २ प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : ३+३=६
- क) अनुच्छेदका वाक्यलाई तृतीय पुरुषका वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।
हामी समयमै विद्यालय पुग्यौं । विद्यालयमा पुगेर तिमीले सबै सामानको निरीक्षण गर्यौं । त्यसपछि शिक्षकको निर्देशन अनुसार हामीले परियोजना कार्य गर्न थाल्यौं ।
- ख) निम्न बहुवचन वाक्यलाई एकवचन वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।
हाम्रा साथी साँखुमा बस्छन् । उनीहरूले हामीहरूलाई निकै सहयोग गरेका थिए । हामीले पनि उनीहरूलाई त्यहाँ बस्ने प्रबन्ध मिलाइदिएका थियौं ।
- ग) निम्न वाक्यलाई स्त्रीलिङ्गका वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।
उसले चिठी खाममा राखेको छ । उसले भोलि चिठी मलाई पठाउनेछ । उसको भाइले यो कुरो थाहा पायो ।
८. निम्न अनुच्छेद पढेर सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् : ५
भाषा यादृच्छिक वाक्प्रतीकहरूको त्यस्तो व्यवस्था हो, जसका सहायताले समाजका व्यक्तिहरू आफ्नो विचार विनिमय गर्छन् । भाषालाई स्पष्टरूपमा चिन्न यसका प्रकृति र विशेषताहरूको उल्लेख गर्नु अभिमान्दार्थक ठहरिन्छ । भाषा पूर्णतः पैत्रिक सम्पत्ति नभई मानिसको आर्जित सम्पत्ति हो । भाषा आद्यन्त सामाजिक वस्तु हो र यो एक प्रकारको परम्परा पनि हो । कुनै पनि व्यक्ति भाषाको आर्जन गर्न सक्छ तर पूर्णरूपले उत्पादन गर्न सक्दैन । वास्तवमा भाषा अनुकरणद्वारा आर्जन गर्ने गरिन्छ । भाषा परिवर्तनशील हुने भएकोले यसको कुनै अन्तिम स्वरूप हुँदैन । भाषाको भौगोलिक र ऐतिहासिक सीमा हुन्छ । प्रत्येक भाषाको आफ्नै प्रकारको संरचना हुन्छ । स्वभाविक रूपमा हरेक भाषा जटिलताबाट सरलतातिर यात्राशील रहन्छ । त्यस्तै हरेक भाषा आफ्नो विकासको क्रममा स्थूलबाट सूक्ष्मतिर र अपरिपक्वको स्थितिबाट परिपक्वको स्थितितिर यात्रारत रहन्छ । सबै भाषाको आफ्नो मानक रूप हुन्छ । यादृच्छिकता, सिर्जनात्मकता, द्वैधता, सान्दर्भिकता, मौखिकता, श्रावणिकता भाषाका विशेषता हुन् ।

प्रश्नहरू :

क) भाषा भनेको के हो ?

ख) भाषाका विशेषताहरू बताउनुहोस् ।

ग) भाषा कसरी प्राप्त गरिन्छ?

घ) भाषाको अन्तिम रूप नहुनुको कारण के हो ?

ङ) वाक्प्रतीक र यादृच्छिक शब्दको अर्थ लेखी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् ।

तलको अनुच्छेद पढेर निम्न काम गर्नुहोस् :

मुख्यमुख्य ४ वटा बुँदा टिप्नुहोस् :

एक तृतीयांशमा संक्षेपीकरण गर्नुहोस् :

अन्न उत्पादनका दृष्टिले नेपालमा जमिनलाई दुइ वर्गमा बाँडिन्छ । समतल वा गरागरामा बाँडिएको र आली लगाई पानी जमाएर धानको उत्पादन गरिने जमिनलाई खेत भनिन्छ । पाखाबाली मात्र लाग्ने आबादी जमिनलाई बारी भनिन्छ । बारीमा धान नउब्जाए पनि मकै, कोदो, आलुलगायतका अन्न उब्जाइन्छ । उर्वराशक्तिका आधारमा जमिन अब्बल, दोयम, सिम र चाहार गरी चार किसिमका हुन्छन् । सिंचाइको प्रशस्त सुविधा भएको र दुई वा त्यसभन्दा बढी बाली लाग्ने मलिलो भूमिलाई अब्बल भनिन्छ । अब्बलभन्दा अलि कमसल किसिमको र अब्बलभन्दा अलि कम उब्जाउ हुने भूमिलाई दोयम भनिन्छ । सिमचाहिँ दोयमभन्दा पनि कमसल हुन्छ । यस्तो कतिपय जमिनमा धानचाहिँ फल्छ तर सिम जमिन ओसिलो र धापिलो हुन्छ । यस्तो भूमि

गजगजे पनि हुन्छ । सिंचाइ सुविधा नहुने र आकासे पानीको भर पर्नुपर्ने सुख्खा माटो भएको जग्गा चाहार हो । सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भए पनि यस्तो जमिन रुखो हुने हुँदा अनाज फल्दैन फलिहाले पनि अत्यन्त कममात्र फल्छ ।

१०. आफू बसेको समाजका समाजसेवीलाई टोलसुधार समिति वा गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने अभिनन्दन पत्रको नमुना लेख्नुहोस् :

११. आफ्नो विद्यालयमा आयोजना र सम्पन्न भएको स्वागतम् / welcome कार्यक्रमलाई आधार बनाई १५० शब्दसम्मको प्रतिवेदन लेख्नुहोस् :

१२. निम्न अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :
त्यही कुराको खुसी छ ; हिम्मत त किन हारिन्थ्यौ ? अरे, एक साल भएन त अर्को साल कहाँ जाला ! जब उतर गए रण पे तो पिछ्छे हटना क्यो ? तर एउटा कुराको दुख छ भाइ ! यस्तो बेलामा, किसुन भाइ ! तिमी पनि गाउँमा हुँदा हो त हामीलाई धेरै आडभरोस मिल्थ्यो, बल मिल्थ्यो; आखिर हामी त मूर्ख र गँवार न हौं । तिमी पढेलेखेको मान्छे । तिमी भन्या गाउँको अभिमान हो, हाम्रो इज्जत हो । तर तिमी पनि परदेशी भइदिँदा गाउँ मालिकहरूको एकलौटि रजाइँमा पर्छ ।

प्रश्नहरू :

क) कृष्णलाई सबैले किन सम्मान गरेका हुन् ?

ख) पढेलेखेका मान्छेले गाउँ छोड्यो भने गाउँमा कस्तो असर पर्छ ?

१३. निम्न कवितांशको व्याख्या गर्नुहोस् :

गरुडको भैं वेग तिम्रो, कुन आकाशले बाँध्न सक्थ्यो,

पौरखले रच्यो नेपाल, पहाड तराई जुट्न सक्थ्यो ॥

१४. नेपाली समाजमा टिकटक / tiktok ले पारेको सकारात्मक प्रभाव शीर्षकमा आफ्नो प्रतिक्रिया लेख्नुहोस् :

१५. कुनै १ को समीक्षात्मक दिनुहोस् :

क) गाउँको माया कथामा कस्तो समाजको चित्रण गरिएको छ ?

ख) संस्कृतिको नयाँ यात्रा निबन्धका आधारमा नेपालमा विद्यमान संस्कृतिका सबल र दुर्बल पक्षको चर्चा गर्नुहोस् ।

१६. निम्नमध्ये कुनै १ शीर्षकमा २०० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् :

क) मलाई मनपर्ने नेपाली साहित्यकार

ख) मेरो जीवनको लक्ष्य

ग) देशको आर्थिक विकासमा हिमसम्पदाको भूमिका